

Bölüm 2

FARKLI SPOR KULÜPLERİNDE DÜZENLİ FİZİKSEL AKTİVİTE YAPAN DOWN SENDROMLU BİREYLERİN AİLELERİNİN YAŞAM MEMNUNİYETİ VE SÜREKLİ KAYGI DURUMLARI¹

Mehmet ILKIM², Murat KALDIRIMCI³

Giriş

Doğumdan önce, doğum sırasında veya doğumdan sonra herhangi bir nedenle fiziksel, zihinsel ruhsal, duyuşsal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi sebebiyle toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük yaşamsal ihtiyaçlarını karşılama güçlükleri olan ve korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişilere engelli denilmektedir (Mor, 2009). Yeti kaybı engellerin ve özürülülerin uluslararası sınıflandırması engelliliği, bozukluk (impairment) engellilik (disability) ve engellilik (handicap) olmak üzere üç boyutta tanımlamaktadır; bozukluk; sağlık bakımından psikolojik, fizyolojik ve anatomik yapı, fonksiyonlardaki eksiklik ve anormallik, engellilik bir bozukluk sonucu, normal tarzda ve normal kabul edilen durumlar içinde bir aktiviteyi gerçekleştirme becerisinde kısıtlılık veya yetersizlik olma durumudur (Çalık, 2004). Başka bir ifadeyle kendi akranlarından olumsuz yönde farklılık gösteren ve sahip oldukları bu yetersizlikler nedeniyle çevrenin dikkatini üzerine çeken insanlara engelli insanlar denmektedir. Engelli insanlar dünya nüfusunun % 10'unu oluşturduğu bilinmektedir (Özer, 2001). Engelliliğe sebebiyet veren faktörlerin bilinmesi engelliliğin önlenmesi için önemli bir avantaj sağlayacaktır (Lüle, 2008). Gereki önlemler alındığında, bilinçli bir toplum oluşturulduğunda, engellilik büyük oranda önlenebilir. Bunun için insan hayatına her şeyin üstünde değer veren bir anlayışın toplumda benimsenip yerleştirilmesi gerekir (Karakuş 2002).

Down Sendromu

Kromozomal bozukluklara bağlı olarak en bilinen ve en sık rastlanılan hastalıklar arasındadır (Berg & Korossy 2001, Antonarakis, Lyle & Dermitzakis 2004). Down sendromu, ilk kez 1846'da Edouard Onesimus Seguin tarafından tanımlanmıştır. Ancak, ilk yazılı bilgiler zihinsel engelli çocuklar için bir bakım evinin yetkilisi olarak

¹Bu çalışma Danışmanlığını Doç. Dr. Murat KALDIRIMCI'nın yaptığı (2017) Mehmet ILKIM'a ait aynı başlıklı Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığının tez merkezindeki 10152060 nolu doktora tezinden üretilmiştir.

² Dr. Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

³ Doç.Dr, Atatürk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi

Kaynakça

- Acar FT. (2001). *Duygusal Zeka Yeteneklerinin Göreve Yönelik ve İnsana Yönelik Liderlik Davranışları İle İlişkisi: Banka Şube Müdürleri Üzerine Bir Alan Araştırması*. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Akkök F. (1989). Özürlü bir çocuğa sahip anne babaların kaygı ve endişe düzeyi ölçme aracının güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Psikoloji Dergisi*, 23, 26-38.
- Antonarakis SE. & Lyle R. & Dermitzakis ET. (2004). Chromosome 21 and down syndrome: from genomics to pathophysiology. *Nature reviews*, 5, 725-738.
- Atalay A. & Karadağ A. (2011). Otizmlı hastaların rehabilite sürecinde spor terapilerinin önemi. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 13, 224-226.
- Başaran N. (1999). *Tıbbi Genetik*, (7. Baskı). Bursa, Güneş & Nobel Tıp Kitabevi
- Beckman PJ. (1983). Influence of selected child characteristics on stress in families of handicapped infants. *AAIDD*, 88(2), 150-156
- Berg JM. Korossy M. (2001). Down Syndrome before down: a retrospect. *Am. J. Med Genet*, 102, 205-211.
- Berlin JA. & Colditz GA. (1990). A meta analysis of physical activity in the prevention of coronary heart disease. *Am J Epidemiology*, 132, 612-628.
- Chasey W. & Wyrick W. (1971). Effects of a Physical Development Program on Psychomotor Ability of Retarded Children. *Am. J. Mental Deficiency*, 75, 566-570.
- Civan A. & Özdemir M. & Sarvan F. & Civan Ö. (2011). İşitme engelli sporcularda ve sedanterlerde sürekli kaygı düzeylerinin karşılaştırılması. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 13, 224-226.
- Çalık S. (2004). Özürlülüğün Ölçülmesinde Metodolojik Yaklaşımlar ve 2002 Türkiye Özürlüler Araştırması. *Öz-Veri Dergisi*, 1, 303-331.
- Çokluk FG. & Çetin MÇ. & Çağlayan HS. & Kırımoğlu H. (2011). Tekerlekli sandalye basketbol bölgesel liginde oynayan sporcuların yaşam kalitesi düzeylerinin incelenmesi. *IJJSEA*, 13, 54-62.
- Dereli E. (2012). Zihinsel yetersizliği olan ve olmayan okul öncesi dönem çocukların anne babalarının benlik saygısı, kaygı düzeyleri ve anne baba tutumlarının baz değişkenler açısından karşılaştırılması. *ASOS Journal*, 5(5), 475-49.
- Devine MA. (2004). Being a doer instead of a viewer: the role of inclusive leisure contexts in determining social acceptance for people with disabilities. *JLR*, 36(2), 137-159.
- Durstine JL. & Painter P. & Franklin BA. & Morgan D. & Pitetti KH. & Roberts SO. (2000). Physical activity for the chronically ill and disabled. *Sports Medicine*, 30(3), 207-219.
- Dükkancı Y. (2008). Çocuklarda Fiziksel Aktivite ve Sağlık İlişkili Fiziksel Uygunluk Özelliklerinin Değerlendirilmesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Muğla: Muğla Üniversitesi.
- Erdoğanoglu Y. & Günel KM. (2007). Serebral paralizeli çocukların ailelerinin sağlıkla ilgili yaşam kalitelerinin araştırılması. *Toplum Hekimliği Bülteni*, 26(2), 35-39.
- Floyd FJ. & Gailaugh EM. (1997). Parental stress, care demands -and use of support services for school problems, *Family Relations*, 46, 359-371.
- Gencoz F. (1997). The effects of basketball training on the maladaptive behaviors of trainable mentally retarded children, *Res Dev Disabil*, 18(1), 1-10.
- Groff DG. & Lundberg NR. & Zabriskie RB. (2009). Influence of adapted sport on quality of life: perceptions of athletes with cerebral palsy. *Disability Rehabilitation*, 31(4), 318-326.
- Haveman M. & Gottlieb Rene R. & Heller T. (1997). Differences in service needs, time demand and caregiving burden among parents of persons with mental retardation across the life cycle. *Family Relations*, 46, 417-425.
- Hodapp RM. & Dykens EM. & Masino IL. (1997). Families of children with prader syndrome: stress support and relations to child characteristic. *J. Autism Dev.Disord.* 2, 44-15.
- İlhan L. (2008). Eğitilebilir zihinsel engelli çocuklarda beden eğitimi ve sporun sosyalleşme düzeylerine etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(1), 315-324.
- Karakoç Ö. (2010). İşitme Engelli Milli Sporcular ile Spor Yapmayan İşitme Engellilerin Benlik Saygısı Düzeylerinin Araştırılması. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Elazığ: Fırat Üniversitesi.
- Keşkin G. & Bilge A. Engin E. Dülgerler Ş. (2010). The evaluation of anxiety, parental attitude and coping strategy in parents of children with mental retardation. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 11, 30-37.

Spor Bilimleri

- Lim KC. & Kayser-Jones JS. & Waters C. (2007). Aging, health and physical activity in korean americans. *Geriatric Nursing*, 28, 112-119.
- Mor A. (2009). *Engelli Bireylerde Egzersizin Uyku Düzeni ve Aile İçi Sosyal İlişkilere Etkisi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü*, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
- Nussbaum RL. & McInnes RR. & Willard HF. (2001). *Genetics in Medicine*. (6th ed). Philadelphia, Saunders Company
- Özer DS. (2001) *Engelliler İçin Beden Eğitimi ve Spor*. (1. Baskı). Ankara, Nobel Yayın Dağıtım
- Peter EM. (2013). *Down Sendromlu Çocuklarda Motor Gelişimi ve Müdahalesi*. (2. Baskı). ed.İstanbul, Evin Matbaa
- Raji NS. & Rao KS. (1998). Trisomy 21 and accelerated aging: DNA-repair parameters in peripheral lymphocytes of down's syndrome patients. *Mech Ageing Dev*, 100, 85-101.
- Roizen NJ. & Patterson D. (2003). Down's syndrome. *Lancet*, 361, 1281-1289.
- Sarısoy M. (2000). *Otistik ve Zihinsel Engelli Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Evlilik Uyumları*. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Ege Üniversitesi.
- Shapiro LA. & Marks A. & Azmitia PM. (2004). Increased clusterin expression in old but not young adult S100B transgenic mice: evidence of neuropathological aging in a model of down syndrome. *Brain Res*, 1010, 17-21.
- Sinclair E. & Forness S. (1983). *Classification: educational issues: In: Matson L(eds). Handbook of Mental Retardation*. (2nd ed). Pergaman Press, New York
- Smith MAC. & Borsatto B. (1998). Down's syndrome, ageing and fragile sites. *Mech Ageing Dev*, 101, 167-173.
- Softa HK, Öztürk A, Sonkaya C, Düşünceli H. (2016). Zihinsel engelli çocuğu olan anne ve babaların aile yükü ve yaşam doyumlarının incelenmesi. *Uluslararası Hakemli Psikiyatri ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 5, 46-48.
- Şanlı E. (2008). Öğretmenlerde Fiziksel Aktivite Düzeyi-Yaş, Cinsiyet ve Beden Kitle İndeksi ilişkisi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Topuz S. & Ülger Ö. & Elbasan B. & Yakut H. & Ayhan Y. (2014). Türkiye'de farklı engellere sahip çocukların annelerinin yaşam kalitesinin ve psiko-sosyal destek ihtiyaçlarının araştırılması: pilot çalışma. *PEDro*, 25(2), 63-71.
- Uğuz Ş. & Toros F. & İnanç BY. (2004). Çolakradioğlu O. Zihinsel ve/veya bedensel engelli çocukların annelerinin anksiyete, depresyon ve stres düzeylerinin belirlenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 7(1), 42-7.
- Zorba E. & Saygın Ö. (2013). *Fiziksel Aktivite ve Fiziksel Uygunluk*. (2. Baskı). Ankara, Fırat Matbaacılık